Siivola Heli 13.5.2026

Epävirallinen eurooppaministerikokous 10.-11.5.2026; Neuvostoraportti

Kokous

Epävirallinen eurooppaministerikokous 10.–11.5.2026

Kyproksella 10.–11.5.2026 järjestetyssä epävirallisessa eurooppaministerikokouksessa keskusteltiin EU:n tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä, EU:n laajentumisesta sekä EU:n ja Yhdistyneen kuningaskunnan yhteistyöstä ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän (FIMI) torjumisessa. Päätöksiä ei tehty.

Neuvoston puheenjohtajavaltio Kypros järjesti epävirallisen eurooppaministerikokouksen Nikosiassa 10.–11.5.2026. Alun perin maaliskuun alussa järjestettäväksi suunniteltu kokous (EUN 12/2026 vp) jouduttiin siirtämään toukokuulle Yhdistyneen kuningaskunnan (UK) Akrotirin tukikohtaan Kyproksella tehdyn drooni-iskun takia.

Suomea edusti kokouksessa eurooppaministeri Joakim Strand.

I työistunto – EU-maiden sisäinen keskustelu tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä

Kokouksen ensimmäisessä työistunnossa keskusteltiin EU-maiden kesken unionin tulevasta monivuotisesta rahoituskehyksestä (MFF) keskittyen etenkin unionin kykyyn vastata oikea-aikaisesti ja tehokkaasti mahdollisiin kriiseihin ja muihin ennakoimattomiin tarpeisiin.

Puheenjohtaja (Kyproksen eurooppaministeri Marilena Raouna) korosti MFF-neuvottelujen edistämisen olevan puheenjohtajavaltion keskeinen prioriteetti, jotta sovun saavuttaminen olisi mahdollista vuoden 2026 loppuun mennessä. Kyproksen puheenjohtajakauden tavoitteena on ensimmäisten numeroiden sisällyttäminen neuvottelulaatikkoluonnokseen ja alustavan sovun saavuttaminen neuvostossa (osittainen yleisnäkemys) keskeisimmistä sektorikohtaisista ehdotuksista. Olennaista on, että tuleva rahoituskehys vastaa EU:n keskeisiin prioriteetteihin ja mahdollistaa tehokkaan ja solidaarisen vastaamisen myös erilaisiin ennakoimattomiin kriiseihin.

Komissio (komissaari Serafin) muistutti, että komission ehdotuksessa joustavuuden lisäämistä esitetään usein eri toimin. Laajempien ohjelmakokonaisuuksien avulla rahoitusta on tehokkaammin uudelleenkohdennettavissa kokonaisuuden sisällä. Esimerkiksi NRP-suunnitelmilla on keskeinen rooli joustavuuden lisäämisessä (ohjelmoimaton osa ja EU Facility -joustavuusväline). Myös Globaali Eurooppa -välineen ohjelmoimaton rahoitus on tärkeä joustoelementti. Uusi kriisimekanismi olisi vain todella suuria kriisejä varten, kuten terveysriskit. Sitä käytettäisiin vain, jos on pakko. Komissio on ehdottanut myös kehyksen ulkopuolisen joustovälineen kasvattamista ja lisärahoitusta aiempaa kattavampaan pelastuspalvelumekanismiin.

Keskustelussa painotettiin tarvetta ketterälle rahoituskehykselle, jonka avulla voidaan vastata tehokkaasti myös ennakoimattomiin shokkeihin, kehityskulkuihin ja kriiseihin yhä haastavammassa geopoliittisessa ympäristössä. Esille nostettiin niin rahoituskehyksen yleinen joustavuus kuin kriisien ehkäisyyn ja -torjuntaan tarkoitettuja erityisiä välineitä.

Esille nostettiin, että kriisien määritelmän tulisi olla mahdollisimman yhtenäinen kaikissa välineissä. Monet korostivat, että määritelmän on katettava myös erilaiset hybridiuhat. Jotkut toivoivat enemmän joustoa porrastettuun etenemiseen kriisitilanteisiin vastaamiseksi (cascade). Toiset taas pitivät

olennaisena komission ehdottamaa etenemistapaa. Jotkut pitivät NRP-suunnitelmien rahoitukseen jätettävää jakamatonta osuutta liian suurena. Toiset varoittivat, että korvamerkintöjen lisääminen veisi pohjaa joustavuudelta. Esille tuotiin myös tukea Ukraina-varaukselle.

Esille tuotiin myös eriäviä näkemyksiä rahoituskehyksen kokonaistasosta, maksukorjausten tarpeesta, lainarahoitteisista välineistä ja joustavuutta lisäävien välineiden sijoittamisesta kehyksen ulkopuolelle.

Suomi totesi tukevansa modernia, yksinkertaisempaa ja tehokkaampaa rahoituskehysrakennetta, joka lisää joustavuutta reagoida ennakoimattomiin kriiseihin ja antaa tilaa uusille prioriteeteille, kuten puolustus ja kilpailukyky. Kriisejä määriteltäessä on huomioitava tarve varautua niin kaikenlaisiin turvallisuus- ja hybridiuhkiin kuin muuttoliikekriiseihin sekä tietysti myös luonnonkatastrofeihin ja terveyttä koskeviin kriiseihin. Uudet NRP-suunnitelmat tuovat kansalliselle tasolle joustavuutta myös kriisitilanteissa. Tulosperusteisuus auttaa varmistamaan moitteettoman ja tehokkaan EU-varojen käytön kaikissa jäsenvaltioissa. Varojen liiallinen korvamerkitseminen voisi vaarantaa uuteen rakenteeseen sisältyvän joustavuuden ja ehdollisuuden. Ehdotettu rahoituskehyksen kokonaistaso on liian korkea. Suomi vastustaa uusia lainarahoitteisia investointivälineitä. Tavoiteaikataulussa pysyminen ja ripeä eteneminen MFF-neuvotteluissa on tärkeää.

Komissio piti selvänä, että ehdotettuja lisäjoustoja tarvitaan. EU:n solidaarisuusrahasto ei yksin riitä. Askelluksen osalta eri askeleita voidaan tarvittaessa aktivoida samanaikaisestikin kriiseihin vastaamisessa (cascade). Olennaista on myös varmistaa nopea päätöksenteko kriisitilanteissa. Siksi tarvitaan erillinen kriisimekanismi, joka voidaan aktivoida määräenemmistöllä.

Puheenjohtaja totesi komission ehdotusten pohjautuvan opetuksiin aiemmista kriiseistä. Luonnonkatastrofien sekä muuttoliike- ja terveyskriisien lisäksi monet nostivat keskustelussa esille myös tarpeen varautua erilaisiin hybridiuhkiin. Joustavuuden lisäämiseksi on monia eri keinoja. Yhteisenä tavoitteena on unioni, joka kykenee toimimaan tehokkaasti ja solidaarisesti erilaisissa kriisitilanteissa.

II työistunto – Keskustelu EU:n laajentumisesta yhdessä hakijamaiden edustajien kanssa

Hakijamaiden edustajien kanssa käydyssä keskustelussa keskityttiin perusasioiden (fundamentals) rooliin EU:n laajentumisprosessissa. Puheenjohtaja korosti haastavan geopoliittisen ja turvallisuusympäristön edellyttävän unionin eri välineiden ja politiikkojen entistä strategisempaa käyttöä. Myös laajentuminen on saanut uutta painoarvoa strategisena investointina Euroopan rauhaan, vakauteen ja turvallisuuteen. Samalla myös tarvittavien uudistusten merkitys on korostunut.

Komissio (komissaari Serafin) katsoi unionin laajentumisen olevan tehokkain väline Euroopan turvallisuuden ja vaurauden vahvistamiseksi. Samalla on varmistettava, että laajentuminen tapahtuu tavalla, joka vahvistaa unionia. Siksi hakijamailta edellyttävistä uudistuksista on pidettävä tiukasti kiinni. Uudistukset palvelevat myös hakijamaan omia intressejä. Asteittainen lähentyminen on tapa tuoda joitakin EU-jäsenyyden etuja hakijamaille jo ennen jäsenyyttä. Se ei korvaa laajentumisprosessia, vaan tukee ja täydentää sitä.

Keskustelussa oltiin yhtä mieltä siitä, että laajentumisessa on entistä vahvemmin kyse strategisesta investoinnista Euroopan turvallisuuden ja yhtenäisyyden vahvistamiseen. Samalla korostettiin, ettei perusasioista kuitenkaan voida tinkiä geopoliittisten syiden varjolla. Oikeusvaltion, perusoikeuksien, demokraattisten instituutioiden, julkishallinnon uudistamisen ja toimivan markkinatalouden on säilyttävä laajentumisprosessin keskiössä. Kyse on vahvan ja uskottavan unionin peruspilareista. Laajentumisprosessin muutosvoiman ja geopoliittisen välttämättömyyden tulisi vahvistaa toisiaan.

Moni korosti, että kummankin osapuolen tulee pitää kiinni sitoumuksistaan. Hakijamailta odotetaan konkreettisia ja kestäviä uudistuksia sekä yhdenmukaisuutta yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Hakijamaat taas odottavat, että EU pitää kiinni laajentumisprosessin ennakoitavuudesta ja uskottavuudesta ja on osaltaan valmis etenemään, kun asetetut ehdot on täytetty. Esille nostettiin muun muassa neuvotteluklusterien avaaminen Ukrainan ja Moldovan kanssa. Montenegron liittymissopimusta valmistelevan työryhmän käynnistämistä pidettiin laajemminkin positiivisena signaalina. Tärkeänä pidettiin myös, että EU:n vahvistaa tukeaan hakijamaille.

Meriittipohjaisen asteittaisen lähentymisen unioniin katsottiin hyödyttävän kumpaakin osapuolta. Lopullisena tavoitteena tulee säilyä täysjäsenyys.

Suomi totesi olevansa laajentumisen vahva tukija. Venäjän Ukrainaan kohdistaman hyökkäyssodan seurauksena laajentumisella on myös vahvempi geopoliittinen ulottuvuus ja keskeinen rooli Euroopan turvallisuuden parantamisessa. Laajentuminen on realistinen mahdollisuus, jos hakijamaat toteuttavat tarvittavat uudistukset. EU:n ja jäsenvaltioiden on vuorostaan oltava valmiita etenemään, kun ehdot on täytetty. Kaikki neuvotteluklusterit Ukrainan ja Moldovan kanssa tulisi avata ennen kesätaukoa. On myös hyvä, että työ Montenegron liittymissopimuksen valmistelemiseksi on käynnistymässä. Geopolitiikan painottuminen ei tarkoita oikoteitä ansiopohjaiseen prosessiin. Päinvastoin se tekee välttämättömäksi hoitaa laajentuminen oikein. Perusasioiden ja YUTP-yhdenmukaisuuden painottaminen on avain sen varmistamiseksi, että laajentuminen vahvistaa unionin turvallisuutta, resilienssiä ja yhtenäisyyttä. EU-jäsenyys on strateginen valinta, joka edellyttää aitoa sitoutumista unionin yhteisiin arvoihin ja yhteiseen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Liittymisprosessissa on kyse myös vakaan ja hyvinvoivan eurooppalaisen liiketoimintaympäristön luomisesta. Tässäkin oikeusvaltioperiaatteella on keskeinen rooli. Asteittaista lähentymistä koskevat aloitteet ovat tervetulleita, ja niiden tulisi tukea hakijamaiden valmistautumista sisämarkkinoille ja EU-jäsenyyteen.

Lounaskeskustelu ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumisesta UK:n edustajan kanssa

Lounaskeskustelu ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän (FIMI) torjumisesta käytiin yhdessä UK:n edustajan, ministeri Nick Thomas-Symondsin kanssa.

Puheenjohtaja korosti ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän olevan kasvava ja läpileikkaava haaste demokratioille. EU ja UK ovat samanmielisiä kumppaneita, ja yhteistyön tiivistäminen asiassa on tärkeää. Turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa tehtävää yhteistyötä tulisi kehittää edelleen kumpaakin osapuolta hyödyttävällä tavalla.

Komissio (komissaari Serafin) piti yhteiskeskustelua UK:n ministerin kanssa tervetulleena. EU ja UK jakavat samat uhkat ja riskit, ja UK on luotettu kumppani turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä, mukaan lukien FIMI. Turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden puitteissa käydään jo laaja-alaista dialogia, jota voitaisiin edelleen syventää.

Keskustelussa painotettiin, että FIMI on yhteinen ja nopeasti kehittyvä uhka, joka edellyttää koordinoituja eurooppalaisia toimia, erityisesti kun otetaan huomioon kasvava geopoliittinen volatiliteetti ja uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, väärinkäyttö. Ministerit vaihtoivat näkemyksiä parhaista käytännöistä ja saaduista kokemuksista keskittyen erityisesti siihen, miten EU–UK-yhteistyötä voitaisiin vahvistaa. Esille nostettiin muun muassa tiedonvaihdon tehostaminen, koordinaation vahvistaminen monenvälisillä foorumeilla ja resilienssin parantaminen digitaalisessa tilassa. Huomiota kiinnitettiin myös EU–UK-yhteistyöhön samanmielisten kumppaneiden, kuten Ukrainan, Moldovan, Armenian ja Länsi-Balkanin maiden, tukemisessa ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjumiseksi.

Suomi pitää ulkomaista tiedonmanipulointia ja häirintää yhteisenä haasteena, jonka torjumisessa EU:n ja UK:n tulisi yhdistää voimansa. Demokraattisen resilienssin vahvistamisessa tarvitaan koko yhteiskunnan kattavaa ja ihmiskeskeistä lähestymistapaa, ml. yhteistyö eri sidosryhmien kanssa, riippumattoman median ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen sekä kriittisen ajattelun ja media- ja digilukutaidon edistäminen. Myös vahva ja selkeä viestintä auttaa torjumaan vääriä narratiiveja. Vahvaa EU–UK-yhteistyötä tulisi jatkaa myös kumppanimaiden tukemiseksi ja niiden valmiuksien kehittämiseksi ulkomaisen tiedonmanipuloinnin ja häirinnän torjunnassa.

Suomen edustajat
Ministeri Strand, EU-asioiden alivaltiosihteeri Keskinen ja erityisavustaja Lång

Asiakirjat

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite